

Kommuneplantillæg nr 017 til Kommuneplan 2009 for Bornholms Regionskommune om klimatilpasning

Indholdet i dette kommuneplantillæg er udarbejdet på baggrund af Klimatilpasningsplan-vand og de drøftelser der har ligget til grund for denne. Planen indgår som referencebilag til dette tillæg som ved endelig vedtagelse vil erstatte afsnit 9.3 Klima i Kommuneplan 2009 og indgå i Kommuneplan 2013 når denne vedtages.

9.3 Klimatilpasning-vand

Målsætning

Kommunalbestyrelsen ønsker:

- at klimatilpasning er en integreret del af kommunens planlægning og udvikling og indgår i drift og vedligehold af kommunale ejendomme, infrastrukturer, anlæg og arealer,
- at udbygge samarbejdet med forsyningsselskaber, erhvervsliv, foreninger og borgere om de overordnede klimaudfordringer, og
- at klimatilpasning indgår i omstillingen af Bornholm til en mere grøn og bæredygtig ø.

Retningslinjer

Tilpasning til ændrede klimaforhold skal i videst muligt omfang indgå som en ressource i den overordnede udvikling af bymiljøer og landskaber - især i videreudvikling af offentlige byrum og bynære grønne områder - med sigte på at skabe bedre og mere mangfoldige rekreative muligheder lokalt.

Byudvikling, anlæg af ny infrastruktur, lokalisering af nybyggeri og nye arealudlæg skal ske under hensyntagen til de forventede klimaændringer. Hvor der er væsentlig risiko for oversvømmelse som følge af øget nedbør, forhøjet grundvandstand eller som følge af højere havvandstand skal det kunne dokumenteres, at vandet kan håndteres uden øgede gener for omkringboende eller for overordnede værdier og interesser knyttet til forsyning og infrastruktur eller kultur-, natur- og landskabsinteresser.

Klimatilpasning af kommunalt ejede ejendomme, - infrastrukturer, - anlæg og - arealer skal indgå i planerne for drift og vedligehold af disse og løbende optimeres.

Dele af Rønne, Nexø, Svaneke, Hasle, Sandvig, Allinge, Tejn, Nyker, Nylars og sommerhusområdet Sømarken/Dueodde/Balka er udpeget som moderate risikoområder, hvor en indsats overordnet betragtet anses for hensigtsmæssig. Figur 9.3.1 viser hvilke delområder i de 10 byer/lokalområder, hvor afhjælpning foreløbig forventes at skulle ske.

Forud for afhjælpning skal yderligere analyser, bl.a. på grundlag af hydrodynamiske kloak- og vandløbsmodeller koblet med overflademodeller samt byrums- og landskabsanalyser, konkretisere de skitserede løsningsforslag og afdække eventuelle alternative løsningsmuligheder. I den kommende planperiode ventes på den baggrund yderligere konkretisering og prioritering af de udpegede klimatilpasningstiltag på Bornholm.

Redegørelse

Baggrund

Regeringen og KL indgik i 2012 en aftale der forpligter kommunerne til at lave en risikokortlægning og udarbejde et forslag til en klimatilpasningsplan i 2013. Formålet er, at få afdækket niveau og omfang af behovet for klimatilpasning og få udarbejdet konkrete forslag til en prioriteret indsats. Baggrunden for aftalen er de registrerede klimaændringer der peger i retning af et varmere og vådere vejr med øget hyppighed, intensitet og varighed af ekstreme vejrbegivenheder.

Klimatilpasning er tæt koblet til den langsigtede planlægning for byudvikling, anlægsarbejder i forbindelse med infrastruktur og byggeri, prioritering af natur- og miljøforhold, håndtering af spildevand og grundvand, beredskabsplaner mv. For at kunne opnå en synergi ved at samtænke indsatsen er det afgørende at der er en praksis for klimatilpasning indenfor alle de fagområder i kommunen der berøres af klimaændringerne. Derved kan klimatilpasning blive et aktiv, der kan bidrage til at skabe vækst og sikre værdier på øen.

Kommunen forventer derfor at have en vigtig rolle at spille som koordinator og igangsætter af strukturelle ændringer og overordnede tiltag i relation til klimaforandringerne. Det er dog afgørende, at også øvrige myndigheder, forsyningsselskaber, virksomheder, organisationer og ikke mindst private borgere og lodsejere medvirker til at løse egne udfordringer.

I den kommende planperiode leverer Bornholms Forsyning hydrodynamiske kloakmodeller for relevante byområder. Sammen med bl.a. vandløbs- og overflademodeller, byrums- og landskabsanalyser og en nærmere udpegning af oversvømmelsestruede og oversvømmelsesegnede arealer (fra hhv. nedbør, grundvand og havvand) skal de indgå i den videre konkretisering og prioritering af klimatilpasningstiltag på Bornholm

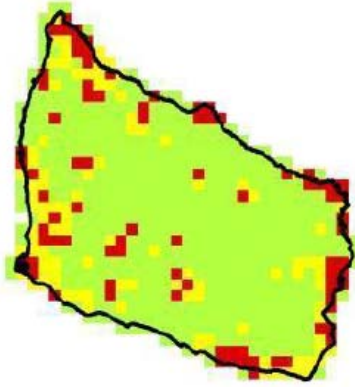
Proces og organisering

På Bornholm er klimatilpasningsprocessen igangsat i 2012 med en todages workshop med involvering af politikere, erhvervsfolk, uddannelsesinstitutioner, organisationer foruden forsyningsselskaber og ledere og medarbejdere i en række offentlige virksomheder forud for de konkrete drøftelser. Det har inspireret til at holde fokus på de mulige brede effekter af klimatilpasning i relation til visionen om Bornholm som en grøn og bæredygtig ø og på naturværdier og rekreation/friluftsliv som ressource.

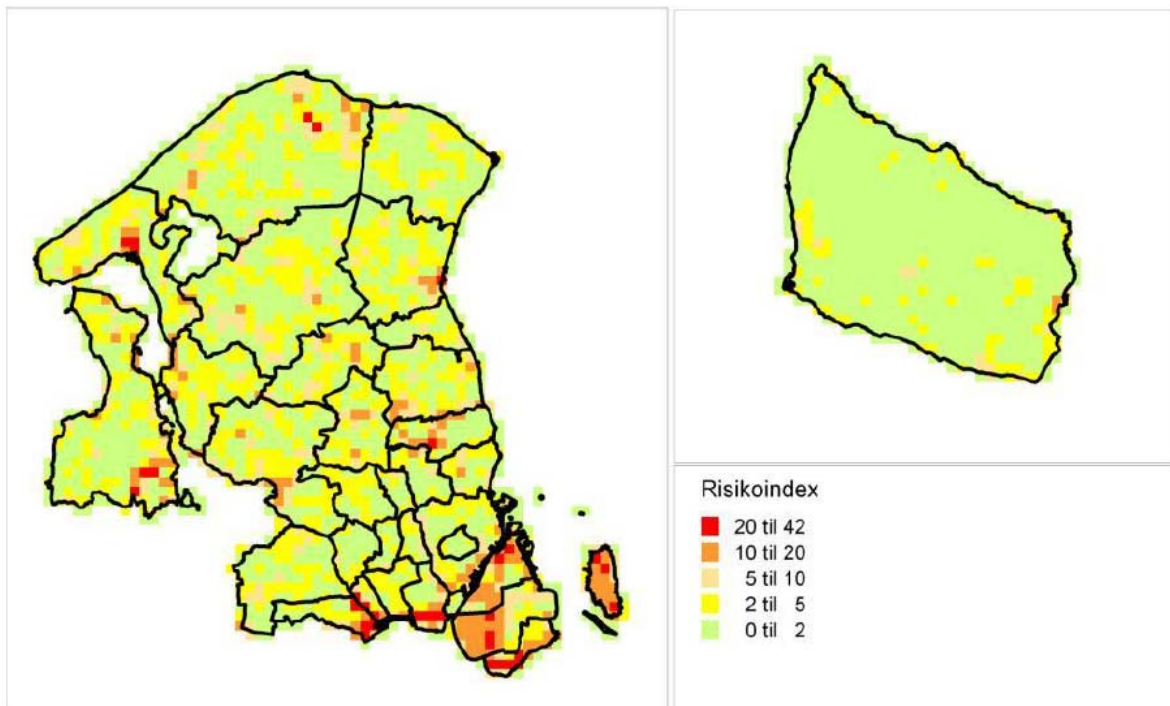
Udarbejdelse af Klimatilpasningsplan- vand 2013, har været forankret i Natur i Teknik & Miljø. En følgegruppe med repræsentanter fra kommunens øvrige tekniske afdelinger, beredskab, forsyningsselskab og erhvervsrepræsentanter har medvirket i processen og bistået af rådgiver afdækket hændelser, sandsynlighed, værdikortlægning og afhjælpningsforslag. Risikovurdering og prioritering af indsatser er siden konkretiseret på baggrund af rapporten ”Betydningen af klimaændringer for hovedstadsregionen” udgivet af Region Hovedstaden i 2010 suppleret med viden om konkrete udfordringer i dialog med de relevante aktører.

Kortlægning og analyse

Den overordnede risikovurdering foretaget af Region Hovedstaden viser, at Bornholm har relativt lav risiko for klimarelaterede værditab i forhold til andre dele af landet. Udfordringerne er lokale og indtræffer typisk i forbindelse ved kraftig eller ekstrem nedbør, hvor overfladevand ikke under de nuværende forhold kan afledes i det ønskede tempo.

Figur y.y. viser den samlede sårbarhedsanalyse fra Region Hovedstadens for (tema/vægtning): bebyggelse/5, tekniske anlæg/6, natur/5, Fredninger/1 og kulturmiljøer/4.

Figur x.x. viser den samlede risikokort for Region hovedstaden for bebyggede områder, tekniske anlæg, sårbar og fredet natur og kulturmiljøer. Områdefelterne er 1x1 km. Kortet er fremkommet ved at kombinere sårbarhedskortet med data om sandsynlighed/konsekvens.

Jordbundsforhold, fælleskloakering (enstrenget regn- og spildevandsafledning), tætte bykerne med mange befæstede arealer, uhensigtsmæssigt placeret eller udformet byggeri, terrænreguleringer omkring eller rørlægning af naturlige åløb samt ældre ledningsnet med lav kapacitet og lavtliggende overløb ved udløb i havet er sammen med ændrede klimaforhold årsag til de fleste udfordringer.

I 2009 er udarbejdet et såkaldt Bluespotkort, der er en risikoscreening af Bornholm der viser hvor der er størst risiko for våde eller oversvømmede områder i forbindelse med kraftig regn. Se figur 8.2.2 Lavbundsområder. Kortet er beregnet på baggrund af kommunens digitale terrænmodel (DTM). Den faktiske klimapåvirkning afhænger desuden af afvandingskapaciteten i jorden, dræn og kloakering og af den kvantitative tilførsel af vand i et givent tidsrum. Bluespotkort og sårbarhedsanalyser foretaget af Regions Hovedstaden har sammen med indgående fagligt lokalkendskab og viden om registrerede problemstillinger dannet grundlag for udpegning af risikoområder og prioriteringer i Klimatilpasningsplan-vand.

I den kommende planperiode ventes yderligere data at foreligge der muliggør en mere detaljeret afdækning af, hvor havvandsstigninger, forhøjet grundvandstand, problemer med rørkapacitet og ansamling af vand ved kraftig nedbør, storm og andre vejrlig kan give udfordringer og derfor forinden bør søges afhjulpet.

Indsats og prioritering

Bornholms klimaudfordringer ventes at kunne håndteres med kendte afværgeforanstaltninger og i høj grad kunne bidrage til at skabe nye rekreative muligheder og flere naturoplevelser i og omkring de bornholmske bysamfund. Bl.a. er der gode muligheder for at tilbageholde vand opstrøms udenfor bygrænserne og etablere vådområder ligesom visse rørlagte åløb med fordel kan genåbnes eller ledes naturligt i åbne render i eller udenfor byerne.

På baggrund af sårbarhed, forventet risiko og registrerede konkrete hændelser er udpeget en række delområder i Rønne, Nexø, Svaneke, Hasle, Sandvig, Allinge, Tejn, Nyker, Nylars og sommerhusområdet Sømarken/Dueodde/Balka. For hvert område er skitseret konkrete handleplaner med en prioriteret indsats, skematisk vist på figur 9.3.1 og kort beskrevet i Klimatilpasningsplan-vand.

I samarbejde med Bornholms Forsyning er udarbejdet mere detaljerede løsningsforslag til at mindske påvirkningerne i Rønne, da de nødvendige tekniske datagrundlag her foreligger. Den konkrete prioritering af klimatiltag i øvrigt vil bl.a. afhænge af, hvornår datagrundlag for det pågældende område er udarbejdet, om tiltag kan samordnes med andre opgaver og om der er lokal opbakning til at samarbejde om en afhjælpning.

Finansiering og information

Ny lovgivning gør det fra 2013 muligt via spildevandstaksterne, for kommunen og private, at få medfinansieret projekter i forbindelse med veje, vandløb og rekreative områder. Spildevandsselskaberne kan alene deltage i projekter, hvor udgifterne til håndtering af tag- og overfladevandet samlet set, skønnes at være mindre end de udgifter der ville have været forbundet med at opnå det samme serviceniveau ved hjælp af traditionelle spildevandstekniske løsninger som fx nye rørføringer.

Fra 1. januar 2015 kan spildevandsselskaberne alene medfinansiere projekter, hvis kommunens risikokortlægning har vist behov for afhjælpning, eller hvis det kan påvises, at de kan afhjælpe kapacitetsproblemer indenfor et risikoområde.

På statens hjemmeside www.klimatilpasning.dk kan borgere, kommuner og andre interesserede finde flere informationer og inspiration om klimatilpasning.